

17.11.2016

Valtiovarainministeriö
Vero-osasto
Tarja Järvinen

Lausuntopyyntönnne

komission ehdotuksista neuvoston direktiiveiksi yhteisestä yhtiöveropohjasta (CCTB) ja yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta (CCCTB)

Valtiovarainministeriö 25.10.2016 pyytänyt Kuntaliitolta lausuntoa komission ehdotuksista neuvoston direktiiveiksi yhteisestä yhtiöveropohjasta (CCTB) ja yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta (CCCTB). Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta.

Nykyinen komission on nostanut veronkierron ja aggressiivisen verosuunnittelun torjunnan yhdeksi EU:n kärkiprioriteeteista, mikä on erittäin kannatettavaa. Julkisen sektorin verotulot voidaan nykymaailmassa turvata parhaiten laajalla kansainvälisellä yhteistyöllä ja EU:lla on tässä erityisen suuri rooli.

Kuntaliitto suhtautuu lähtökohtaisesti myös positiivisesti komission tuoreisiin esityksiin EU:n yhtiöveropohjan yhtenäistämiseksi. Ne ovat luonnollista jatkumoa komission alkuvuoden esityksille ja viime vuoden toimintasuunnitelmalle, joissa esitettiin mm. korkovähennysten rajoittamista sekä monikansallisten yritysten maakohtaista raportointia.

Komission esitys yhtiöveropohjan yhtenäistämiseksi lienee tähänastisista vuoden 2016 ehdotuksista kunnianhimoisin ja sillä voi olla myös suurimmat positiiviset vaikutukset. Samalla on todettava, että tässä vaiheessa komission esitys on hyvin tuore. Sitä ei ole vielä analysoitu tarkasti, eikä siitä ole vielä suomenkielistä käännöstä käytettävissä. Tämän vuoksi esityksen vaikutuksia ja monia yksityiskohtia on vielä selvitettävä tarkemmin sekä kansallisesti että EU:n tasolla.

Yhtiöveropohjan yhtenäistämistä tarvitaan

Euroopan komissio on arvioinut, että EU-maat menettävät vuosittain arviolta noin 1 000 miljardia euroa veronkierron seurauksena. Nimenomaan yhtiöveron kiertäminen aiheuttaa EU-maille komission mukaan vuosittain 50-70 miljardin euron menetykset. Summat ovat karkeita arvioita ja on jokseenkin epäselvää miltä osin ne sisältävät selkeää veronkiertoa ja miltä osin haitallista verosuunnittelua, mutta ne antavan kuvan ongelman mitaluokasta. Menettäjinä ovat sekä veronmaksajat että veronsaajat.

Kansalliset verojärjestelmät pyrkivät seuraamaan toimintaympäristön muutosta, mutta ne ovat usein aina askeleen jäljessä ja voimattomia yksinään torjumaan kansainvälistä verosuunnittelua. Ainakin EU:n sisämarkkinoilla tulisi kyetä ehkäisemään aggressiivinen voiton siirtäminen toiseen jäsenmaahan, kuten usein Hollantiin tai Luxembourgiin. Pidemmällä aikavälillä EU-tasokaan ei ole riittävä, vaan tarvitaan globaaleja pelisääntöjä. Tässä OECD:n BEPS-hanke on näyttänyt hyvää esimerkkiä.

Verotuloilla rahoitetaan viime kädessä lähes kaikki julkiset palvelut. Hyvä ja tehokas verojärjestelmä rahoittaa palvelut, mutta lisäksi ohjaa julkisia toimijoita toimimaan halutulla tavalla. Yhteisöveron tuotto ohjaa kuntia edistämään alueensa yritysten toimintaedellytyksiä.

Suomessa kunnat saavat nykyisin noin kolmanneksen yhteisöveron tuotosta, jolla rahoitetaan kuntien palveluita asukkailleen. Kunnat saavat yhteisöverotuloja vuonna 2016 arviolta noin 1,5 miljardia euroa. Yhteisöveropohjan turvaaminen on erittäin tärkeää, ja yhtiöveropohjan yhtenäistäminen EU:ssa on yksi parhaita mahdollisuuksia, joilla veropohja voidaan turvata.

Yhtenäinen laskentapohja yritysten verotettavan tulon laskemiseksi on hyvä ja tarpeellinen lähtökohta haitallisen verosuunnittelun ja veronkierron torjumiseksi. Yhtenäinen veropohja tuo läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta eri maiden verojärjestelmien kesken. Yhdessä muiden kansallisten, EU-tason ja kansainvälisten toimien kanssa merkittävät veromenetykset voidaan torjua.

Vaikutus Suomen yhteisöverotuottoihin arvioitava

Komission on tehnyt vaikutusarvioinnin koko EU:n tasolle, jonka mukaan yhtenäisen yritysveropohjan vaikutukset ovat positiiviset koko unionin tasolla. Komission mukaan esimerkiksi investoinnit kasvaisivat 3,4 prosenttia, työllisyys 0,6 prosenttia ja kokonaiskasvu 1,2 prosenttia.

Kuntaliitto pitää komission tarkastelua positiivisena lähtökohtana, mutta jatkovalmistelun yhteydessä on erittäin tärkeää arvioida esityksen vaikutuksia yhteisöveron tuottoon kansallisesti. Komission tulee arvioida esityksen vaikutuksia kunkin jäsenmaan tuottoon, mutta myös Suomessa tulee tehdä kattava ja syvälinen oma arviointi.

On huomioitava, että yhtenäinen veropohja EU:n tasolla vaikuttaa monella tapaa verotuottoihin. Uusi veropohja tarkoittaa, että yritysten verotettava tulos muuttuu verrattuna puhtaasti kotimaiseen verolainsäädäntöön perustuvaan laskelmaan. Staattisia laskelmia nykytilaan verrattuna tulee laatia simuloimalla mahdollisimman tarkasti Suomen suurimpien yritysten verotettavan tulon muutos.

Tärkeää on myös arvioida esityksen dynaamisia vaikutuksia - minkälaisia uusia verosuunnittelumahdollisuuksia yhtenäinen veropohja mahdollistaa? Esimerkiksi kannustaako uusi veropohja keskisuuria yrityksiä vapaaehtoisesti siirtymään EU:n yhtenäiseen yhtiöveropohjaan? Samoin on arvioitava missä määrin nykyisin ulkomailla näytettävät tulot tulisivat jatkossa Suomessa verotettaviksi.

Kuntaliitto korostaa, että esityksen vaikutuksia Suomen yhtiöverotuloon tulee selvittää monesta näkökulmasta. Jos vaikuttaa, että veron tuotto Suomessa supistuisi, tulee Suomen suhtautua kriittisesti koko hankkeeseen ja vaatia siihen muutoksia, joilla tilanne korjataan.

Esityksen lähtökohtana kuitenkin, että verot maksetaan siihen maahan, jossa tulos syntyy. Komission vaikutusarvio koko EU:n tasolla on positiivinen ja on jokseenkin varmaa, että verosuunnittelulla tulosta on pyritty näyttämään muualla kuin Suomessa - eikä päinvastoin. Tämän perusteella voisi olettaa, että Suomen yhteisöveron tuotot eivät supistuisi ainakaan merkittävästi muutoksen vaikutuksesta.

Byrokratian vähentäminen ja kaksinkertaisen verotuksen poisto positiivista

Komission esitys pyrkii helpottamaan yritysten ja veroviranomaisten hallinnollista taakkaa sekä estämään tilanteita, joissa yritys voi nykyjärjestelmässä maksamaan verot kahteen kertaan.

Tarkoituksen on ns. yhden luukun periaate, jossa yritys olisi tekemisissä vain yhden maan veroviranomaisten kanssa. Komissio arvioi esimerkiksi, että tytäryhtiön perustamisen kustannuksen alenisivat jopa 67 prosenttia. Samoin verohallintojen työmäärä vähenisi, kun esimerkiksi hankalat siirtohinnoittelutapaukset vähenisivät.

Kuntaliitto luonnollisesti kannattaa näitä tavoitteita ja uskoo, että EU:n yhtenäisellä yhtiöveropohjalla olisi näitä positiivisia vaikutuksia.

Tarve muuttaa Suomen verojärjestelmää selvitettävä

Jos EU:n yhtenäinen yhtiöveropohja toteutuu, aiheuttaa se välillisesti paineen muuttaa myös muilta osin Suomen verojärjestelmää. Ei ole toivottavaa, että EU:n veropohjaa käyttävän yrityksen verotettava tulo olisi kovin erisuuruinen kuin EVL:n tai TVL:n mukaan laskettu verotettava tulo.

Tämä on ongelmallista etenkin, kun alle 750 miljoonan euron vuotuisen liikevaihdon omaavat yritykset saisivat itse valita kumpaa järjestelmää soveltavat. Tämä on ongelmallista myös yritysten neutraalin kohtelun näkökulmasta.

Yhtenäinen veropohja EU:n tasolla tarkoittaisi, että kaikki kotimaan yritysverotuksen vähennyskelpoiset ja vähennyskeltottomat erät tulisi arvioida uudelleen. Yritysverotuksessa on monenlaisia kansallisia tulkintoja ja oikeuskäytäntöä, joiden mielekkyyttä tulisi arvioida jatkossa. Tulisi myös arvioida voisiko Suomi ottaa käyttöön rinnakkaisen, mutta erillisen yhteisöverokannan niille, jotka soveltavat EU:n yhtenäistä veropohjaa.

Yksittäisen verolaskennan erien osalta voidaan tässä vaiheessa todeta, että ehdotettu EU:n veropohja poikkeaa Suomen veropohjasta ainakin tutkimus- ja kehitysmenojen ns. supervähennyksen, oman pääoman laskennallisen vähennyksen, siirtohinnoittelun sekä maastapoistumisveron osalta.

Kuntaliitto korostaa, että jatkovalmistelussa kaikki verotukseen vaikuttavat komission esittämät erät tulee analysoida ja niiden eroavaisuus Suomen nykykäytännöstä tulee arvioida.

Järjestelmäriskit analysoitava

EU:n yhtenäisen yhtiöveropohjan toimivuutta on myös tarkasteltava kokonaisuutena ja hallinnon näkökulmasta. Eri maiden verohallintojen toimivuutta, luotettavuutta ja yhteistyöhalukkuutta tulee arvioida.

Yhtenäinen yhtiöveropohja voi toimia vain, jos kaikissa jäsenmaissa on toimiva verohallinto. Tarkoituksena on, että yritys jättäisi veroilmoituksen vain yhteen maahan ja sitä kautta verotusmenettely ja verotilitykset hoidettaisiin eteenpäin.

Riskinä on, että joissakin maissa verohallinto on sen verran heikko, että se ei kykene tehtävänsä täysimittaisesti hoitamaan. Tältä osin on positiivista, että esityksessä kullekin jäsenvaltiolle on annettu oikeus vaatia verotarkastusta toisessa jäsenmaassa.

EU:n toimivaltaa verotuksen alalla ei tule tarpeettomasti kasvattaa

Kuntaliitto korostaa, että vaikka EU:n tasolla tarvitaan toimenpiteitä verotuksen alalla, tulee EU:n toimivallan kasvattamiseen suhtautua kriittisesti. Yhtenäinen yhtiöveropohja ja muut EU:n viimeaikaiset toimet edellyttävät toimiakseen jonkin verran vahvempaa roolia esimerkiksi komissiolle delegoitujen säädösten kautta.

EU:lle ei tule antaa suoraa verotusoikeutta, eikä verotuloja tule tilittää unionille miltään osin. Suomen yhtiöveronsaajina tulee jatkossakin olla valtio ja kunnat. Jäsenmaiden tulee jatkossaan saada päättää yhteisöverokannastaan.

Harvinainen mahdollisuus hyödynnettävä

Verotuksen alalla EU:n päätökset edellyttävät yksimielisyyttä neuvostossa. Tämä on vaikeuttanut yhteisten sääntöjen löytämistä veronkierron ja aggressiivisen verosuunnittelun torjuntaan, kun yksikin jäsenmaa on voinut kaataa hankkeen.

Suomen kansallisessa kannanmuodostuksessa tulee erityisen tarkkaan huomioida joidenkin jäsenmaiden muuttunut suhtautuminen verotuksen alalla tapahtuvaan harmonisointiin EU:ssa. Nyt vaikuttaa olevan mahdollista edistää aloitteita, jotka ovat vuosia olleet jumissa tiettyjen jäsenvaltioiden vastustuksesta.

Lopuksi

Kuntien ja valtion asema veronsaajina tulee säilyttää, mutta EU:n ja OECD:n tasolla tulee entistä vahvemmin kehittää yhteisiä pelisääntöjä. Veronkierron torjunnassa on nyt meneillään hyvä kansainvälinen trendi, jonka mahdollisuuksia ei tule hukata.

Komission esitys EU:n yhtiöveropohjan yhtenäistämisestä on lähtökohtaisesti kannatettava, mutta erityisesti sen vaikutuksia Suomen ja kuntien yhteisöveron tuottoon on selvitettävä huolelta.

Muilta osin Kuntaliitolla ei ole komission direktiiviesityksiin tässä vaiheessa huomautettavaa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Henrik Rainio
erityisasiantuntija